

Mala vprašanja.

II.

Pomen zavarovalne rubežni za poznejšnje izterjevalno zvršilo.

Novi zvrš. red ima v §-u 370. in nasl. določila za zvršilo v zavarovanje denarnih terjatev, katere so že sodno pripoznane, a dotična odredba, odnosno razsodba ni še pravomočna. V §-u 374. je izrečeno, da je smeti v navedenem smislu zvršilno zavarovanje opraviti z rubežnijo premičnin. Kak pomen pa ima taka rubežen, sekvestracija ali uprava in preodkaz terjatev v poteg za poznejšnje dejansko zvršilo, o tem niti zakon, niti motivi nimajo navodila. Glede predznambe zastavne pravice je položaj vsled zemljiškoknjižnih določil jasen. S pravomočno razsodbo opraviči zahtevajoči upnik predznambo in jo prevknjiži v zvršilno zastavno pravico. Glede ostalih zvršil v svrhu zavarovanja: rubežni, uprave, preodkaza pa je stvar v praksi dvomljiva.

Za rešitev tega vprašanja je pred vsem določiti bistvo in namen zavarovalnega zvršila.

Najprej je gotovo, da je navedene zavarovalne čine nedvomno smatrati za zvršilo samo. To kaže že napis k §-u 370. zvrš. r.: »Zvršilni čini za zavarovanje denarnih terjatev (Zvršilo za zavarovanje)«; isto je razvidno iz besedila §-a 370 samega: »na podlagi je moči že pred pravomočnostjo dovoliti opravo zvršilnih činov«.

Vender je to zvršilo le pravnopogojno, zvršilo »sub conditione iuris«, da pozneje nastopi pravokrepnost, opravičba. Iz tega pomena zavarovalnega zvršila bi torej bilo izvajati, da morajo postati v zavarovalnem zvršilu opravljeni čini pravno nepogojni, definitivni, če je postalo zadevno razsodilo pravomočno.

Kako je bilo v tem pogledu poprej? Če se je po starih zvršilnih določilih opravilo zavarovalno zvršilo z rubežnijo, je po krivi praksi zvršitelj, kedar je zvršilni naslov stopil v pravno moč, prosil in povzročil novo, samostojno zvršilno rubežen. Ta praksa pa je gotovo nastala le radi razpolagalne

maksime, po kateri je poprej bil izvršitelj brezpogojni »dominus executionis«, sodniku pa je bila odmerjena uloga bolj pasivnega nepristranca. V očigled takemu sodnikovemu stališču je bilo mogoče, da je dobil izvršitelj moč čez smer zakona in da je po zavarovalni rubežni zopet začel novo rubežen ter izvršencu zaračunal stroške zavarovalne in definitivne izterjevalne rubežni. Da je bila ta praksa krivična in zakonovemu duhu protivna, izhaja že iz tega, ker so se v praksi dogajali tudi nasprotni pravilni slučajji, da je zavarovalna rubežen po pravomočnosti izvršilnega naslova postala in se izrekla za definitivno, ne da bi se bila izvršila nova rubežen. V tej, gotovo pravi, zakoniti praksi je imela izvršilno-zavarovalna rubežen pomen poprejšnjega delovitega izvršila s posledico, da je bil izvršitelj s stvarnimi, proti tretjim osebam veljavnimi pravicami, osobito z zastavno, rubežno pravico zavarovan in sicer tako, da je potem na podlagi pravomočnega izvršilnega naslova bilo moči neposredno izposlovati in vršiti nadaljne izvršilne korake, tedaj na zavarovalno-izvršilno rubežen in cenitev takoj dražbo. (Glej Canstein: Compendium des civ. Proc. Recht. I. del, str. 193; ibidem tudi Gl. U. 3313, 5183.)

Omeniti je še nekaj. Z izvršilno rubežnijo se je po starem zakonu opravila tudi redoma ob enem izvršilna cenitev, podlaga vsemu nadaljnemu izvršilu. Predno je postalo kako razsodilo pravomočno, preteklo je mnogokrat dolgo časa. Premičnine so med tem lahko izgubile prvotno ceno in zato je bila včasih potrebna nova rubežen in cenitev, zato se je tudi tem lažje razvila omenjena praksa.

Novi izvršilni red pa se snuje iz novih načel. Zahtevajoči upnik ni več vsemogočni »dominus executionis«, sedaj vlada oficijalno načelo, odločujoča in izvršila vodeča oseba je sodnik, zahtevajoči upnik pa je samo predlagatelj, začetnik izvršila. Vsa smer izvršilnemu zakonu gre na to, da se v izvršilu ne opravljajo čini, ki niso neobhodno potrebni, da se zavezancu ne delajo nepotrebni stroški. Že ta načela govore za to, da se zavarovalno izvršilo uporabi pri dejanskem izvršilu, — ne gledé na to, da ima zavarovalno izvršilo že po svojem bistvu smer in pomen, postati definitivno, če se uresniči »conditio iuris« pravočasno.

Za argument v tem smislu se da porabiti nadalje zakonovo besedilo §-a 370. zvrš. r., da so že v zavarovanje dovoljeni »zvršilni« čini. Tudi je sedaj gledé cenitve pri zvršilu na premičnine drugače. Cenitev, ki ostane vedno podlaga in merilo zvršila, se opravlja sedaj redoma še-le z dražbo in takrat se razvidi, se je li rubilo dovolj premičnin ali ne. Da se pa ne rubi premalo premičnin, za to je zakon zopet skrbel s tem, da mora zvršilni organ pri poročilu naznaniti prilično in primerno ceno zarubljenim premičninam. Tako je kolikor se da omogočeno, da konečne rubežni ni treba še enkrat opravljati, da postane zavarovalna rubežen definitivna, izterjevalna.

Da se s takšno konečno rubežnijo ne krati pravica zahtevajočemu upniku, zato čuva sodnik zbok oficijalnega načela nad rubežnijo. On vsakokrat presodi, je li treba nove rubežni ali ne, in če treba, jo tudi odredi; če je pa, razmotrivši vse okoliščine, ni treba, onda sodnik odloči, da se zavarovalno-zvršilna rubežen spremeni v končno, definitivno s tem, da se v zapisniku o zavarovalni rubežni zaznamuje dosedanja rubežen kakor opravičena, kakor izterjevalna in da se na tej podlagi takoj odredi dražba.

Isto mora veljati pri zvršilno-zavarovalni upravi in pri preodkazu terjatev.

Na tem stališču stoji tudi odredba c. kr. pravosodnega ministerstva z dné 10. januarija 1899, v intim. nadsodišča z dné 29. januarija 1899, ki pravi: »Če je, nanašaje se na § 374. zvrš. r. zavarovalno rubežen premičnin premeniti v rubežen za izterjanje, je to zaznamovati v zapisniku o zavarovalni rubežni«.

Dr. Fr. Mohorič.

